

Turzovské inšpirácie národného umelca Ignáca Bizmayera

Z Turzovky pochádza viacero známych umelcov, ktorí sa tu narodili, resp. dlhodobo žili. Spomeňme veristu Dominika Bartolomeja Lippaya, významnú maliarsku rodinu Zimkocov, akademického sochára a maliara Gustáva Švábika Macvejdu, maliarky Stanku Čermákovú Hrtánkovú, Veroniku Madajovú, Darinu Sabelovú Kopkovú, Evu Comorkovú Kadurovú, krajinára Štefana Čečotku, samouka maliara a fotografa Rudolfa Dičku, maliara a sochára Stanislava Mikovčáka, výtvarníka Leonarda Ulmana, rezbárov Štefana Barčáka a Antona Kaduru...

Tieto osobnosti a ich tvorba je Turzovčanom známa, okrem Lippaya mali všetci svoje profilové výstavy v našom meste.

Avšak Turzovka sa stala námotom aj pre viacerých umelcov, ktorí ju navštívili a tá im učarovala do tej miery, že jej krásu zachytili vo svojej tvorbe. Pripomeňme národného umelca Martina Benku, známeho krajinára Františka Záleského, sochára, maliara, grafika a ilustrátora Emila Hlavicu, všestranného významného výtvarníka Miroslava Cipára (*návrh súsošia Drotár a džarek, grafiky tohto súsošia, drevené plastiky Lúpežníci Tomáša Uhorčíka z Turzovky a mnoho ďalších obrazov*), popredného slovenského grafika Ivana Gažoviča (*Exlibris viacerých Turzovčanov, ktoré získali I. miesto na International Exlibris Invitation Competition of Fu Xian Zhai roku 1913*), maliara, grafika a autora monumentálnej tvorby Stanislava Zaranogu (*mozaika na budove železničnej stanice, pastely turzovského kostola*), sochára Norberta Kelecsényiho (*plastika Uhorčíkov sarkofág na budove Centrum Palatinum*), maliarku a grafičku Sibyllu Greinerovú (*kresba Na pamiatku Turzovka*), keramikára Jozefa Franka, ktorého profilová výstava sa v Turzovke pripravuje (*Juraj*

Turzo na koni)... A tu musíme priradiť aj majstra keramiky Ignáca Bizmayera. O jeho spojení s Turzovkou vie málokto. Pripomeňme si túto významnú osobnosť – výtvarníka a keramikára, ktorý sa stal legendou už počas svojho života.

Narodil sa 20. apríla 1922 v Košolnej (okr. Trnava), zomrel 15. augusta 2019 v Modre. Záujem o keramiky v ňom vzbudil moravský zberateľ a keramikár Heřman Lansfeld, ktorý inicioval vykopávky habánskej keramiky v jeho rodisku. Dokonca v ich záhrade vykopal celú keramikársku dielňu z roku 1663. Bol to on, ktorý mu vybavil štúdium na keramickej škole v Modre, kde začínal už ako 14-ročný. Po vyučení, v roku 1939 pracoval ako maliar keramiky v Keramike Modra. Na svojom pracovisku sa zoznámil s kaplánom Jozefom Balušikom (1905 – 1969). Tento katolícky kňaz miloval slovenský ľud, jeho kultúru, podnecoval ľudových umelcov k tvorbe a dokonca sa aj sám s priučal. V tom čase tvoril malé figúrky z hliny, ktoré nosil do Modry na vypálenie. Pomoc pre svoju prácu našiel u mladého Bizmayera. Skamarátili sa a pozval ho na faru do Veľkého Rovného, kde v tom čase pôsobil.

Odtiaľ podnikli výlet do Tur-

zovky, bývalého pôsobiska pána kaplána. Majster spomínal, ako sa v pondelok po rannej svätej omši vybrali na cestu. Išli pešo. Keď prešli cez kopec a zišli do Turzovky, počuli gajdy. Domáci, keď ich zazreli a spoznali svojho obľúbeného kaplána, oboch pozvali na svadbu, ktorá sa tam konala. Do tanca vyhrával spomínaný gajdoš. Muzikant veľmi zaujal Bizmayera. Kaplán Balušík si to všimol a povedal mu, že by mal zachytiť slovenský folklór v keramike. Veď náš národ je najbohatší v pestrosti ľudových umeleckých prejavoch

a o pár rokov už nikto nebude vedieť, aké bohatstvo sme tu mali. V Turzovke sa zdržali dva dni, navštívili faru, mlyn, viacerých farníkov, u ktorých v domácnostiach obdivoval maľby na skle, sakrálné drevené sošky, ale aj ľudové kroje. Niečo z ľudovej tvorby a krojov si aj pokúpil a ako spomienku na prvú vandrovkú ich uchovával do svojej smrti. Zaujal ho aj drotár, ktorého stretli a neskôr z hliny vyformoval jeho podobu.

Ešte počas pobytu vo Veľkom Rovnom začal tvarovať svoju prvú figúrku – gajdoša. Po návrate

domov do Modry ho vymaloval a vypálil. Sám autor tvrdil, že nebol celkom vydarený, avšak vždy zaujímal čestné miesto v jeho ateliéri, kde ho mohli vidieť všetci návštevníci, ktorí ho hojne navštevovali. So svojim priateľom kaplánom Balušikom pochodil všetky rázovité regióny Slovenska a Moravy. Sám spoznal, že nikde nie je taká pestrosť ľudovej kultúry ako na Slovensku. Z nich čerpal námety pre svoju tvorbu – mužov a ženy v krojoch, remeselníkov, hudobníkov, ale aj žobrákov, blízka mu bola jánošíkovská tradícia, vinohradnícke motívy, sakrálné témy, vytváral tiež reliéfne taniere a dekoratívne doplnky...

V roku 1957 sa osamostatnil a začal pracovať vo vlastnom ateliéri ako keramikár a ľudový umelec. Jeho diela kupovali ministerstvá a dávali ich ako dar významným návštevmám, štátnikom. Mnohí z nich sa chceli s majstrom osobne zoznámiť, a tak ich vodili k nemu domov. Bol chodiacou encyklopédiou slovenského umenia, poznal sa s mnohými maliarmi, hudobnými skladateľmi a spisovateľmi. Svoje diela prezentoval na výstavách v mnohých európskych štátoch, ale aj v Kanade či Egypte. V roku 1982 mu bol udelený titul národný umelec.

V severnej bašte mestského opevnenia Modry je Galéria Ignáca Bizmayera, v ktorej sa nachádza reprezentatívny výber jeho tvorby. Keď ju navštívite a budete obdivovať jeho krásne práce, spomeňte si, že to bola práve Turzovka, ktorá ho inšpirovala k umeleckej tvorbe a jeho prvým dielom bol TURZOVSÝ GAJDOŠ, ktorého neskôr nasledoval TURZOVSÝ DROTÁR.

Ing. Emília Dlhopolčeková

BLAHOŽELÁME

V mesiaci október oslávili životné jubileum členovia Spolku

Ing. Emília Dlhopolčeková,
Turzovka

JUDr. Jozef Michtalík,
Veľké Rovné

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody. Aj touto cestou im ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku vykonal.

DROBNIČKY

■ V zmysle schválených hlavných úloh Spolku do termínu konania VII. svetového stretnutia Turzovčanov, bola v spolupráci s Farským úradom v Turzovke podaná prostredníctvom žilinského diecézneho biskupa žiadosť na Viedenskú arcidiecézu ohľadom získania relikvií sv. Alžbety Uhorskej. Medzičasom Farský úrad obdržal pozitívnu informáciu a začal pracovať na zabezpečení dopravy relikvií z Viedne do Turzovky. Nádejame sa, že ak všetko dobre pôjde, ostatky prvej patrónky našej farnosti by do Turzovky mohli doraziť už na prelome októbra a novembra. Uložené budú v relikviári na bočnom oltári vo farskom kostole. Veľkou škodou je, že v dôsledku pandemických obmedzení, nebude možné zorganizovať „spolkovú sv. omšu.“

■ Teší nás, že po spustení facebookovskej stránky Spolku, nás sleduje už viac ako 200 ľudí. O napĺňanie obsahu sa vzorne stará člen VV Mgr. Miroslav Baranek, za čo mu patrí naše poďakovanie. Veríme, že táto komunita má potenciál, aby naďalej rástla. Nájdete nás na odkaze: www.facebook.com/spolokpriatelovturzovky.

■ Ďalšou pozitívnou správou je, že Mesto Turzovka podalo v polovici októbra projekt na vytvorenie historickej knižnice (Bibliotheca antiqua Taganiana), ktorá by mala byť umiestnená v KD R. Jašíka. Ostáva veriť, že projekt bude podporený a mesto tak získa reprezentatívny priestor pre rôznorodé formy kultúrno-spoločenských aktivít.

OZNAM

Predplatiteľom publikácie P. Hrtusa Jurinu *Jar na grapách* pripomíname, že svoje výtlačok/ky si môžu vyzdvihnúť počas pracovných dní v Mestskej knižnici v Turzovke. **Knihy sa nebudú distribuovať poštou!** Ostatní záujemcovia sa ku knihe môžu dostať v Mestskej knižnici v Turzovke alebo v Informačnom centre v Čadci, cena výtlačku je 10 €.

Korešpondenciu zasielajte na e-mail: spolok.spt@gmail.com